

Αρχιτεκτονικές Συνόλου Εντολών (II)

(Δομή Εντολών και Παραδείγματα)

<http://di.ionio.gr/~mistral/tp/comparch/>

Μ.Στεφανιδάκης

Αρχιτεκτονική Συνόλου Εντολών

• ISA

• Τι περιγράφει;

- Διαθέσιμες πράξεις/λειτουργίες
 - Κωδικοποίηση λειτουργιών
- Μορφή των δεδομένων εισόδου-εξόδου
 - Operands
- Μέθοδοι προσπέλασης μνήμης
 - Προέλευση των δεδομένων
- Χώροι προσωρινής αποθήκευσης
 - Καταχωρητές
- Διακοπές και καταστάσεις σφάλματος
 - Ποια η “αντίδραση” του επεξεργαστή

Σχεδιασμός Συνόλου Εντολών

• ISA

• Συμβιβασμός μεταξύ:

- Κόστους και απόδοσης υλικού
- Βαθμού υποστήριξης λογισμικού
- Άλλων παραγόντων όπως η κατανάλωση ενέργειας
 - Το υλικό καταναλώνει ενέργεια, υπό τον έλεγχο του λογισμικού όμως!
- Μη επικάλυψης λειτουργιών εντολών (orthogonality)

Κωδικοποίηση Εντολών Μηχανής

• ISA

opcode	operand1	operand2	..	operandN

• Σειρά δυαδικών ψηφίων

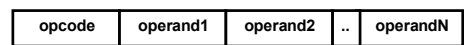
- Μεταβλητού μήκους
 - Περισσότερο συμπαγή προγράμματα
 - Πολυπλοκότερο υλικό!
- Σταθερού μήκους
 - Απλούστερη και ταχύτερη λήψη-αποκωδικοποίηση
 - Μεγαλύτερα προγράμματα
 - Μέθοδοι συμπίεσης

;

Γιατί είναι ταχύτερη η λήψη και αποκωδικοποίηση των εντολών σταθερού μήκους;

Κωδικοποίηση Εντολών Μηχανής

• ISA

Περιγράφει το είδος της πράξης που θα εκτελεστεί

Περιγράφουν την προέλευση των δεδομένων εισόδου (αριθμό καταχωρητή, διεύθυνση μνήμης κλπ) και τον προορισμό των δεδομένων εξόδου (αποτέλεσμα πράξης)

Το είδος της πράξης προσδιορίζει τον τύπο, την προέλευση και τον αριθμό των δεδομένων που συμμετέχουν στην πράξη!

Αρχιτεκτονική Υπολογιστών – “Αρχιτεκτονικές Συνόλου Εντολών (II)”

5

Εντολές Μηχανής και Assembly

• ISA

Εντολές μηχανής

- Σειρές από bits (ομάδες bytes ανά εντολή)
- Τα bits αυτά κωδικοποιούν όλα τα χαρακτηριστικά κάθε εντολής

Assembly

- Μνημονικός τρόπος αναπαράστασης εντολών
- Ευκολότερη κατανόηση από τον άνθρωπο
- Προσοχή:
 - MOV R1,R2 // π.χ. R1 => R2
 - MOV R1,#100 // π.χ. R1 => mem[100]
 - παρόλο που το μνημονικό MOV είναι ίδιο, δεν πρόκειται για την ίδια εντολή!

!

Κάθε διαφορετική αρχιτεκτονική επεξεργαστών έχει διαφορετική γλώσσα assembly!

Αρχιτεκτονική Υπολογιστών – “Αρχιτεκτονικές Συνόλου Εντολών (II)”

6

Τα παραδείγματά μας: Intel IA-32 (64)

• ISA

Αρχιτεκτονική επεξεργαστών Intel IA-32

- Μία πολύπλοκη αρχιτεκτονική επεξεργαστών
 - με σύνθετο σετ εντολών
 - διατήρηση συμβατότητας με παλαιότερους επεξεργαστές της Intel (legacy compatibility)
- Με πολύ μεγάλη εγκατεστημένη βάση
 - Συστήματα PCs
- Όχι η βέλτιστη αρχιτεκτονική αλλά:
 - Το μεγάλο μερίδιο που κατέχει στην αγορά επιτρέπει στην Intel έρευνα και ανάπτυξη για διαρκείς βελτιώσεις απόδοσης
 - “Τελικά η αρχιτεκτονική αυτή είναι βέλτιστη μέσα στην τεράστια πολυπλοκότητά της”

i

Και η ανταγωνίστρια εταιρία AMD παράγει επεξεργαστές συμβατούς με την αρχιτεκτονική αυτή

Αρχιτεκτονική Υπολογιστών – “Αρχιτεκτονικές Συνόλου Εντολών (II)”

7

Τα παραδείγματά μας: Intel IA-32 (64)

• ISA

Οικογένειες επεξεργαστών

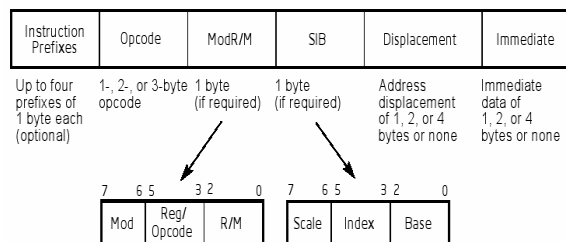
- Pentium
 - P6
 - Pentium Pro, II, III
 - Netburst
 - Pentium 4, D (IA-32 – σε νεότερες εκδόσεις και 64)
 - Pentium M
 - Intel Core, Core Duo
 - Intel Core (IA-32 -64)
 - Intel Core 2 Duo
 - ...νεότερες αρχιτεκτονικές
- Intel® 64 and IA-32 Architectures Software Developer's Manuals
<http://www.intel.com/products/processor/manuals/index.htm>

Αρχιτεκτονική Υπολογιστών – “Αρχιτεκτονικές Συνόλου Εντολών (II)”

8

Intel IA-32: η γενική μορφή των εντολών

- Μεταβλητός αριθμός bytes ανά εντολή (1-17)!

Προέλευση και αποθήκευση δεδομένων

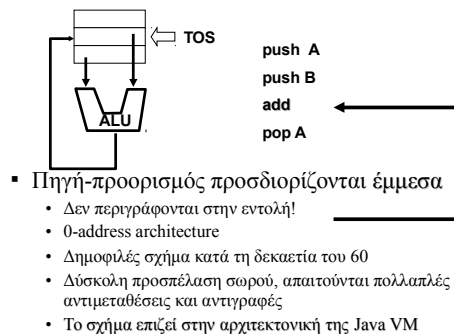
- ISA
- Προέλευση δεδομένων

- Προέλευση δεδομένων – αποθήκευση αποτελεσμάτων μιας πράξης

- Operand addressing
- Εξαρτάται από την αρχιτεκτονική του επεξεργαστή
- Στους πρώτους επεξεργαστές
 - Stack (σωρός-στοίβα)
 - Accumulator (συσσωρευτής)
- Μεταγενέστεροι υπολογιστές
 - Καταχωρητές – Μνήμη (register-memory)
 - Κυρίως καταχωρητές (register-register ή load-store)
 - μόνο ανάγνωση και εγγραφή μνήμης

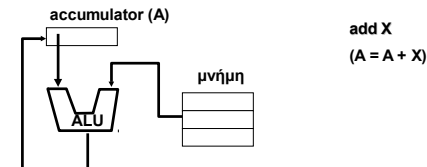
Αρχιτεκτονική σωρού (stack)

- ISA
- Προέλευση δεδομένων

Αρχιτεκτονική συσσωρευτή (accumulator)

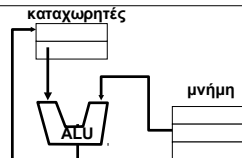
- ISA
- Προέλευση δεδομένων

- Μία πηγή - θέση αποθήκευσης του αποτελέσματος είναι πάντα ο συσσωρευτής
 - 1-address architecture
 - Αρχιτεκτονική των πρώτων υπολογιστών!

Αρχιτεκτονικές με καταχωρητές (1)

- ISA
- Προέλευση δεδομένων

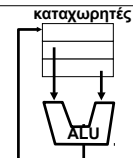
add R2, R1, mem(100)
(R2 <= R1 + mem[100])

- **Memory-register**
 - Οποιαδήποτε εντολή μπορεί να προσπελάσει τη μνήμη
- Όμως:
 - Πολλαπλές προσπελάσεις μνήμης
 - Λήψη εντολής – Λήψη δεδομένων εντολής
 - Πολύπλοκη εκτέλεση εντολής σε στάδια
 - Συνωστισμός στον δίαυλο επικοινωνίας με μνήμη

!
 Καταχωρητές: προσωρινές θέσεις αποθήκευσης αποτελεσμάτων, η γενίκευση της ιδέας του συσσωρευτή.

Αρχιτεκτονικές με καταχωρητές (2)

- ISA
- Προέλευση δεδομένων

add R1, R2, R3
(R1 <= R2 + R3)

- **Register-register (load-store)**
 - Μόνο εντολές load-store μπορούν να προσπελάσουν τη μνήμη
- **Η αρχιτεκτονική των σύγχρονων επεξεργαστών**
 - Οι καταχωρητές προσπελαίνονται πολύ γρήγορα
 - Χρειάζονται λιγότερα bits για να επιλεγούν
 - Οι μεταγωγιστές αναθέτουν μεταβλητές σε καταχωρητές

;
 Είναι επιθυμητός ένα πολύ μεγάλος αριθμός καταχωρητών;

Η εξέλιξη της αρχιτεκτονικής εντολών

- ISA
- Προέλευση δεδομένων

- **Οι πρώτοι υπολογιστές (.. - '60)**
 - Αρχιτεκτονική συσσωρευτή και αργότερα σωρού
 - Ικανοποιητική λύση λόγω της απλής τεχνολογίας των μεταγωγιστών
- **Πολύπλοκες αρχιτεκτονικές ('70 - ..)**
 - Ενσωμάτωση σύνθετων μορφών εντολών και μεθόδων προσπέλασης μνήμης
 - Προσπάθεια υποστήριξης υψηλών γλωσσών προγραμματισμού – μείωσης κόστους λογισμικού
 - Πολλά χαρακτηριστικά μένουν αχρησιμοποίητα!
 - **Complex Instruction Set Computers (CISC)**

Η εξέλιξη της αρχιτεκτονικής εντολών

- ISA
- Προέλευση δεδομένων

- **Reduced Instruction Set Computers (RISC) ('80 - ...)**
 - Απλούστερες και φθηνότερες load-store αρχιτεκτονικές με σταθερό μήκος εντολών
 - Μεγαλύτερη απόδοση – ταχύτερη εκτέλεση εντολών
 - Ευνοείται από την αφθονία υλικού χαμηλού κόστους και την προηγμένη τεχνολογία των μεταγωγιστών
 - Ακόμα και ο μοναδικός επίζων επεξεργαστής με εντολές CISC (αρχιτεκτονική x86), μεταφράζει εσωτερικά σε εντολές RISC...

IA-32 (64): memory-register

- ISA
- Προέλευση δεδομένων

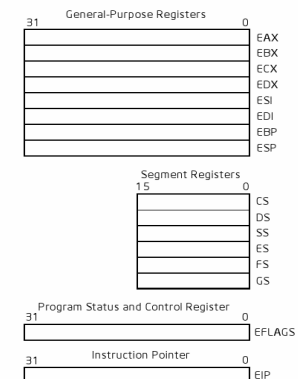
- Πολλές εντολές γενικού σκοπού
 - πέρα από τις load και store
 - έχουν ως πηγή ή προορισμό τη μνήμη

AND—Logical AND	
Opcode	Instruction
...	
81 /4 iw	AND r/m16, imm16
81 /4 id	AND r/m32, imm32
...	
21 /r	AND r/m16, r16
21 /r	AND r/m32, r32
REX.W + 21 /r	AND r/m64, r64
22 /r	AND r8, r/m8
...	
23 /r	AND r32, r/m32
REX.W + 23 /r	AND r64, r/m64
...κλπ..	

IA-32: καταχωρητές

- ISA
- Προέλευση δεδομένων

γενικού σκοπού και σχηματισμός διευθύνσεων

i
Εκτός από τους καταχωρητές γενικού σκοπού, οι επεξεργαστές IA-32 έχουν πρόσθετους καταχωρητές για πράξεις κινητής υποδιαστολής και πράξεις streaming και multimedia.

τμηματοποίηση (σε επόμενα μαθήματα)

καταχωρητής κατάσταση

“program counter”

Μέθοδοι προσπέλασης μνήμης

- ISA
- Προέλευση δεδομένων
- Προσπέλαση μνήμης

- Τουλάχιστον κάποιες εντολές προσπελαίνουν τη μνήμη
 - για ανάγνωση ή εγγραφή δεδομένων
 - Πώς σχηματίζεται η διεύθυνση προσπέλασης;
 - Η γενική ιδέα: υποβοήθηση του λογισμικού
 - Διαφορετικός σχηματισμός διεύθυνσης για
 - Τοπικές μεταβλητές
 - Δείκτες (έμμεση προσπέλαση)
 - Στατικά δεδομένα
 - Διάσχιση πινάκων
 - (Σταθερές τιμές)
- Υποστήριξη ανάλογα με αρχιτεκτονική

Μέθοδοι προσπέλασης μνήμης

- ISA
- Προέλευση δεδομένων
- Προσπέλαση μνήμης

- Στο σχηματισμό της διεύθυνσης μνήμης μπορούν να συμμετέχουν:
 - Απόλυτες τιμές διεύθυνσης
 - Καταχωρητές
 - Σταθερές τιμές μετατόπισης (offsets)

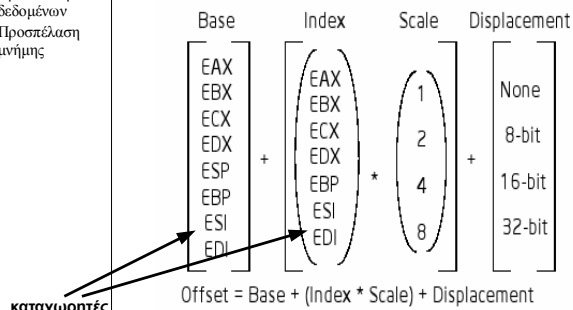
		πιθανή χρήση
displacement	mem[offs+reg]	τοπικές
register indirect	mem[reg]	δείκτες
indexed	mem[reg1+reg2]	πίνακες
direct	mem[addr]	στατικές
memory indirect	mem[mem[reg]]	*δείκτες
auto-increment	mem[reg++]	πίνακες
scaled	mem[offs+reg1+reg2*d]	πίνακες

;

Πώς κωδικοποιούνται οι μέθοδοι προσπέλασης μνήμης μέσα στην εντολή;

IA-32 (64): Σχηματισμός διευθύνσεων

- ISA
- Προέλευση δεδομένων
- Προσπέλαση μνήμης

Εντολές: κατηγορίες λειτουργιών

- ISA
- Προέλευση δεδομένων
- Προσπέλαση μνήμης
- Κατηγορίες εντολών

- **Βασικές κατηγορίες**
 - Αριθμητικές και λογικές πράξεις
 - Μεταφορά δεδομένων
 - Από-προς Καταχωρητές και Μνήμη
 - Έλεγχος ροής εκτέλεσης
 - Διακλαδώσεις και κλήσεις ρουτινών
- **Άλλες κατηγορίες**
 - Ειδικές εντολές συστήματος
 - ΛΣ, ιδεατή μνήμη
 - Επεξεργασία πολλαπλών δεδομένων
 - Χρήσιμο για γραφικά, σειρές χαρακτήρων, multimedia

IA-32: εντολές μεταφοράς δεδομένων

Table 7-1. Move Instruction Operations

Type of Data Movement	Source → Destination
From memory to a register	Memory location → General-purpose register Memory location → Segment register
From a register to memory	General-purpose register → Memory location Segment register → Memory location
Between registers	General-purpose register → General-purpose register General-purpose register → Segment register Segment register → General-purpose register General-purpose register → Control register Control register → General-purpose register General-purpose register → Debug register Debug register → General-purpose register
Immediate data to a register	Immediate → General-purpose register
Immediate data to memory	Immediate → Memory location

IA-32: Εντολές διακλάδωσης

- ISA
- Προέλευση δεδομένων
- Προσπέλαση μνήμης
- Κατηγορίες εντολών

- **Με ή χωρίς συνθήκη**
 - Σε απόλυτη ή σχετική διεύθυνση
 - 16 ή 32 bits απόλυτη διεύθυνση
 - πιθανώς σε μνήμη ή καταχωρητή
 - 8, 16 ή 32 bits σχετική διεύθυνση
 - Συνθήκη: καταχωρητής κατάστασης EFLAGS
 - Μεταξύ τμημάτων κώδικα
 - της ίδιας ή διαφορετικής διεργασίας
- **Κλήση συναρτήσεων**
 - Όπως η διακλάδωση με αποθήκευση πρόσθετης πληροφορίας (program stack)
 - για επιστροφή από συνάρτηση στο σημείο μετά την κλήση

Εντολές διακλάδωσης

- ISA
- Προέλευση δεδομένων
- Προσπέλαση μνήμης
- Κατηγορίες εντολών

;

Πού θα μπορούσε να αποθηκευτεί η διεύθυνση επιστροφής μετά από κλήση συνάρτησης;

- Κλήση συναρτήσεων και επιστροφή
 - Αποθήκευση της τρέχουσας διεύθυνσης εκτέλεσης (καταχωρητή PC)
 - Πριν τη μετάβαση στη συνάρτηση
 - Χρήση αποθηκευμένης τιμής
 - Κατά την επιστροφή (return)

frame
pointer

Παράμετροι εισόδου
Χώρος για επιστρεφόμενη τιμή
Διεύθυνση επιστροφής
Προηγούμενη τιμή frame pointer
Τοπικές μεταβλητές
Προσωρινές θέσεις αποθήκευσης